

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

FAKULTA LESNICKÁ A DŘEVAŘSKÁ

Katedra myslivosti a lesnické zoologie

Odchyťová zařízení na černou zvěř – techniky a využití

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autorka: Adéla Hradilová

Vedoucí práce: Ing. Miloš Ježek, Ph.D.

2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: *Odchyťová zařízení na černou zvěř – techniky a využití* zpracovala samostatně pod vedením Ing. Miloše Ježka, Ph.D.a uvedla jsem všechny použité prameny, které uvádím v seznamu použitých zdrojů. Souhlasím, aby moje bakalářská práce byla zveřejněna v souladu se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách v platném znění a to bez ohledu na výsledek její obhajoby.

V Praze, dne .....

Podpis studenta .....

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu bakalářské práce panu Ing. Miloši Ježkovi, Ph.D., který mi svou trpělivostí, odborným přístupem, cennými radami a pomocí při řešení vyvstalých problémů pomohl k vzniku práce.

Ráda bych též vyjádřila své srdečné dík mojí rodině za umožnění studia a všem, kteří mě při tvorbě této práce podporovali.

ABSTRAKT

Autor: Adéla Hradilová

Název práce: Odchyťová zařízení na černou zvěř – techniky a využití

Tato bakalářská práce řeší v první teoretické části literární rešerši zabývající se druhy odchyťových zařízení na černou zvěř a možnosti jejich spouštění. Také je v této části zahrnuta i legislativa České republiky vztahující se k tématu odchyty černé zvěře.

V druhé praktické části bakalářská práce zkoumá konkrétní odchyťové zařízení umístěné v honitbě Blazice – Sovadina, kterou v současnosti černá zvěř jen prochází. Úspěšnost odchyty bude zdokumentována na této odchyťové kleci. Odchyťové zařízení bylo instalováno do různých částí honitby, převážně umístěno do míst s vysázenými zemědělskými plodinami. Zhodnocení odchyťového zařízení a jeho úspěšnost proběhne i v korelaci s použitými návnadami.

Klíčová slova: odchyť, prase divoké, redukce

ABSTRACT

Name of work: Trapping systems on wild boar - techniques and utilization

This bachelor thesis solves in the first theoretical part a literary research dealing with the species of black game capture devices and possibilities of their launching. Also included in this part are the legislation of the Czech Republic relating to the theme of the capture of Wild Boar.

In the second practical part, the bachelor thesis examines the specific catchment facility located in Blazice - Sovadin hunting, which is currently passing through black wildlife. The capture success rate will be documented on this catch cage. The harness equipment was installed in various parts of the hunting, predominantly located in places with planted agricultural crops. The evaluation of the catch facility and its success will be correlated with the baits used.

Keywords: trapping, Wild Boar, reduction

OBSAH

1 ÚVOD	10
1.1 Cíl práce	10
2 LITERÁRNÍ PŘEHLED	11
2.1 Legislativní rámec České republiky odchyту zvěře	11
2.1.1 Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti	11
2.1.2 Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání	13
2.1.3 Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, ve znění pozdějších předpisů	18
2.1.4 Zákon č. 350/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé související zákony	21
2.1.5 Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů	22
2.1.6 Zákon č. 88/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů	23
2.1.7 Nařízení rady (ES) č. 1/2005, o ochraně zvířat během přepravy a související činnosti a změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/Es a nařízení (ES) č. 125/97	24
2.2 Biologie a chování divokých prasat	26
2.3 Možnosti odchytu černé zvěře	27
2.3.1 Druhy pastí	27
2.3.1.1 Sklopce	28
2.3.1.2 Klece	28
2.3.1.3 Lapáky	28
2.3.2 Sítě	29
2.3.3 Imobilizace narkotiky	30
2.3.4 Toxické látky	31
2.4 Plánování odchytu	32
2.4.1 Spolupráce s okolními uživateli honiteb	32
2.4.2 Průběžný monitoring výskytu divokých prasat	33

2.4.3 Komplexní řešení odchytu a kontrolní činnosti stavu divokých prasat	33
2.4.4 Načasování odchytu divokých prasat	34
2.5 Spouštěcí mechanismus odchytových zařízení	34
2.5.1 Nášlapná.....	34
2.5.2 Pružinová.....	34
2.5.3 Kámen a klacek.....	35
2.6 Vnadění.....	35
2.6.1 Rozbor potravy konzumované černou zvěří.....	36
3 METODIKA	37
3.1 Popis honebního společenstva Blazice – Sovadina	37
3.2 Popis odchytového zařízení.....	38
3.3 Vývoj odchytové činnosti v letech 2013 – 2018	41
4 VÝSLEDKY.....	42
5 DISKUZE	45
6 ZÁVĚR	46
7 SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ	47
7.1 Tabulky	47
7.2 Obrázky.....	47
8 PŘÍLOHY.....	48
9 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ A LITERATURY.....	49
9.1 Legislativní předpisy.....	49
9.2 Seznam použité literatury.....	51
9.3 Elektronické zdroje.....	53

1 ÚVOD

V současné době početní stavy divokých prasat (*Sus scrofa*) jsou na takové výši, že jsou na ně vázány problémy jako škody na zemědělských plodinách, nebezpečí šíření nakažlivých chorob (např. vzteklina, africký mor prasat) a další. Trend vývoje početních stavů této naší původní zvěře má přibližně od poloviny 20. století rostoucí charakter. Situace rostoucí populace divokých prasat není aktuální jen v České republice, ale je celosvětově rozšířena. Proto je potřeba danou situaci řešit regulací, narušením sociálních struktur populace a početních stavů divokých prasat. Vzhledem k dlouhodobému trendu se muselo přistoupit i k jiným způsobům lovu než jen pouhým odstřelem, proto přichází v úvahu jako způsob řešení problému využití i dalších způsobů odchyty černé zvěře, a to včetně odchyťových zařízení.

1.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je:

1. na základě dostupné literatury zpracování literární rešerše na druhy odchyťových zařízení,
2. komplexní popis a charakteristika jednotlivých částí odchyťového zařízení a vyhodnocení jeho funkčnosti a úspěšnosti ve skutečných podmínkách.

2 LITERÁRNÍ PŘEHLED

2.1 Legislativní rámec České republiky odchyту zvěře

Odchyt zvěře, nakládání s ní, její přeprava a usmrcování jsou upraveny legislativními předpisy.

2.1.1 Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti

Zákon o myslivosti je komplexní úpravou oblasti zabývající se ochranou myslivosti, mysliveckou stráží, navrhováním honitby, honebním společenstvem, uznáváním honitby a její změnou, využitím honitby, mysliveckým hospodářem, plánem mysliveckého hospodaření, povolením lovu ve zvláštních případech, dobami lovu a jeho podmínkách, zakázanými způsoby lovu, povolenkou k lovu, loveckým lístkem a povinným pojištěním, kontrolou a zužitkováním zvěře, orgány státní správy myslivosti a jejich působností, dozorem v myslivosti, podporou mysliveckého hospodaření a spolkové myslivosti.

V části pět myslivecké hospodaření a lov hlavě pět se řeší problematika zakázaných způsobů lovu. K tomuto se váže také § 39 tohoto zákona věnující se snížení stavů zvěře a zrušení jejího chovu.

§ 39 „Snížení stavů zvěře a zrušení jejího chovu Vyžaduje-li zájem vlastníka, popřípadě nájemce honebních pozemků nebo zájem zemědělské nebo lesní výroby, ochrany přírody anebo zájem mysliveckého hospodaření, aby počet některého druhu zvěře byl snížen, orgán státní správy myslivosti povolí, popřípadě uloží uživateli honitby příslušnou úpravu stavu zvěře. Nelze-li škody způsobené zvěří snížit technicky přiměřenými a ekonomicky únosnými způsoby, uloží orgán státní správy myslivosti na návrh vlastníka, popřípadě nájemce honebního pozemku nebo na návrh orgánu ochrany přírody nebo orgánu státní správy lesa snížení stavu zvěře až na minimální stav, popřípadě zruší chov druhu zvěře, který škody působí.“

§ 45 „Zakázané způsoby lovu

- (1) Lov zvěře smí být prováděn jen způsobem odpovídajícím zásadám mysliveckým, zásadám ochrany přírody a zásadám ochrany zvířat proti týrání. Zakazuje se
- b) lovit zvěř způsobem, jímž se zbytečně trýzní, trávit zvěř jedem nebo ji usmrcovat plynem,
  - c) lovit zvěř do sítí, pokud nejde o její odchyt za účelem zazvěřování nebo u zvěře pernaté o ornitologický výzkum,
  - g) lovit zvěř s pomocí elektrických zařízení schopných zabíjet nebo omráčit, zdrojů umělého osvětlení, zrcadel, zařízení pro osvětlení terče, hledí pro střelbu v noci s elektronickým zvětšením obrazu nebo pro převrácení obrazu, reprodukční soustavy s hlasy zvěře, výbušnin,
  - i) střílet zvěř jinou zbraní než loveckou (dlouhou palnou zbraní kulovou, brokovou nebo kombinovanou, určenou k loveckým účelům), j) střílet zvěř zakázanými zbraněmi, jejich doplňky a střelivem,²⁴⁾
  - k) střílet zvěř srnčí jinou zbraní než kulovnicí s nábojem s energií ve 100 m nižší než 1000 J (joulů) a ostatní zvěř spárkatou nižší než 1500 J; to neplatí při lovu selete a lončáka

- prasete divokého, které lze při nadhánce, nahánce nebo nátláče střílet i brokovnicí s jednotnou střelou,
- l) střílet zvěř z poloautomatických nebo automatických zbraní se zásobníkem schopným pojmout více než 2 náboje,
  - m) lovit zvěř kromě prasat divokých a lišek obecných za noci, tj. hodinu po západu slunce až do hodiny před východem slunce; lovit prase divoké a lišku obecnou v noci bez použití vhodné pozorovací a střelecké optiky,
  - o) dávat do krmiva lákající a narkotizační prostředky, pokud to není prováděno za účelem odchyту,
  - t) střílet spárkatou zvěř v odchyťových a aklimatizačních zařízeních a v přezimovacích objektech, s výjimkou zvěře poraněné a chovatelsky nežádoucí,
- (2) V rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti o povolení, popřípadě uložení úpravy stavu zvěře v honitbě nebo o zrušení chovu určitého druhu zvěře může být uvedeno, že při této úpravě stavu zvěře neplatí některé zakázané způsoby lovu uvedené v odstavci 1 písm. g), jde-li o lov v noci, a dále v odstavci 1 písm. m), t) a u).
- (3) Zákazy nebo omezení lovu stanovené zvláštními právními předpisy zůstávají nedotčeny.“

2.1.2 Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

Tento právní předpis je upraven zákonem č. 308/2011 Sb. a je jednou ze základních norem, kterými je nutné se při provádění odchyту řídit. Zákon je sice v malém rozsahu

pozměněn zákonem 308/2011 Sb., ale tyto změny se nevztahují na problematiku odchyťových zařízení.

Hned v § 2 odst. 1 se zakazuje týrání zvířat.

V § 3 se pro účely tohoto zákona rozumí:

utrpením stav zvířete způsobený jakýmkoliv podnětem nebo zákrokem, kterého se zvíře nemůže samo zbavit a který u zvířete způsobuje bolest, zranění, zdravotní poruchu anebo smrt,

n) nepřiměřenou bolestí bolest neodpovídající povaze potřebného zákroku.“

§ 4 mimo jiné za týrání považuje

„m) zacházet se zvířetem, přepravovat je nebo je pohánět způsobem, který vyvolává nepřiměřenou bolest, utrpení nebo poškození zdraví anebo vede k jeho neúměrnému fyzickému vyčerpání,

o) usmrtit zvíře způsobem působícím nepřiměřenou bolest nebo utrpení.“

V § 5 se v odst. 1 uvádí, že nikdo nesmí usmrtit zvíře bezdůvodně, hned v odst. 2 však uvádí výkon práva myslivosti jako jeden z důvodů usmrcení podle zvláštního právního předpisu (zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti)

§ 5h stanovuje postupy při usmrcování zvířat

„K usmrcení zvířete pro využití jeho produktů a při utracení zvířete podle § 5 odst. 2 písm. e) lze použít pouze

a) prostředky způsobující ztrátu citlivosti a následně smrt,

- b) elektrický usmrcovací přístroj, který proudem vyvolá zástavu srdce,
- c) usmrcovací přístroj využívající plyn CO₂ nebo předávkování inhalačními narkotiky,
- d) mechanické zařízení, které přivodí rychlou smrt,
- e) manipulaci šíje, nebo
- f) střelnou zbraň, jen je-li to v souladu se zvláštními právními předpisy (zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti).“

§ 8c stanovuje obecné podmínky, které upravují přepravu zvířat „

(1) Nikdo nesmí provádět ani nařídit přepravu zvířat způsobem, který jim může přivodit zranění nebo zbytečné utrpení.

(2) Dopravce musí při přepravě zvířat splnit tyto podmínky:

- a) dopravní prostředky musí být navrženy, konstruovány, udržovány a provozovány tak, aby se předešlo zranění a utrpení zvířat a byla zajištěna jejich bezpečnost,
- b) zařízení k nakládce a vykládce, pokud jsou použita, musí být navržena, konstruována, udržována a provozována tak, aby se předešlo zranění a utrpení zvířat a byla zajištěna jejich bezpečnost,
- c) pro zvířata musí být zajištěna dostatečná plocha a výška přiměřená jejich vzrůstu a zamýšlené cestě.“

§ 8e, odst. 1 tohoto zákona chovateli mimo jiné ukládá, že musí zajistit, „aby dopravní prostředky, kontejnery, klece a podobně a jejich vybavení byly konstruovány a udržovány a provozovány tak, aby

a) se předešlo zranění a utrpení a zajistila bezpečnost zvířat.“

Podle odst. 2 „chovatel musí zajistit

a) aby uvnitř prostoru pro zvířata byl dostatek místa a dostatečné proudění vzduchu, když zvíře stojí v přirozeném postoji.“

§ 8f v odstavci 2 říká: „Pokud jsou zvířata přepravována v kontejnerech, musí chovatel zajistit, aby

a) nedocházelo k jejich strkání, házení, nárazům, převrácení nebo shazování

f) kontejnery, jejichž celková hmotnost přesáhne 50 kg, byly vybaveny úchyty a byly během přepravy upevněny.“

§ 14 „Ochrana volně žijících zvířat

(1) Je zakázáno odchyťovat nebo usmrcovat volně žijící zvíře

a) pomocí oka, tlučky, sítě, smyčky, pytláckého oka, harpuny nebo čelistových pastí anebo pomocí obdobně zkonstruovaného zařízení,

g) pomocí poloautomatické nebo automatické zbraně se zásobníkem schopným pojmout více než 2 náboje, nejedná-li se o případ podle § 5 odst. 2 písm. c),

h) pomocí zbraně s hledím pro střelbu v noci, s elektronickým hledím apod.,

l) pomocí zdroje umělého osvětlení a zařízení pro osvětlení terčů,

(3) Ustanovení odstavce 1 písm. h), k) a l) se nevztahuje na případy, kdy orgán státní správy myslivosti rozhodne o povolení, popřípadě o uložení úpravy stavu zvěře podle

- zákona o myslivosti^{4a}), a je zabezpečeno, že účinek opatření se bude vztahovat cíleně na vyjmenovaný druh zvěře a nezpůsobí utrpení jiným zvířatům.
- 4) Deratizace, odchyt a usmrcování volně žijících zvířat patřících mezi škodlivé organismy se řídí zvláštními právními předpisy 2), 2c), 2e), 2f).
- (5) Provozovatel odchyťových zařízení je musí provozovat tak, aby odchycená zvířata nebyla týrána.
- (6) Zákaz odchyty do sítí se nevztahuje na odchyt savců nebo ptáků za účelem zazvěřování honiteb 4b), za účelem jejich návratu do přirozeného prostředí, ptáků a netopýřů za účelem výzkumu, na odchyt zvířete drženého v zajetí anebo na odchyt toulavého nebo opuštěného zvířete. Zákaz se nevztahuje na odchyt ryb v rybářských revírech, který provádí uživatel revíru. Pro účely ornitologického výzkumu dále neplatí zákaz odchyty ptáků do sítí za použití zvuku magnetofonu nebo podobného zařízení. Zákaz odchyty do sítí a smyček se nevztahuje na odchyt handicapovaných zvířat za účelem jejich přijetí do záchrané stanice.
- (7) Zakazuje se odchyt jedinců druhů původních volně žijících na území České republiky pro chov ve farmovém chovu, zájmovém chovu nebo chovu, jehož cílem je domestikace, včetně drezúry; to neplatí pro odchyt a chov loveckých dravců provedený v souladu se zákonem o ochraně přírody a krajiny a zákonem o obchodování s ohroženými druhy^{4c}), jakož pro odlov generačních ryb pro potřeby umělého výtěru.“

2.1.3 Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, ve znění pozdějších předpisů

V § 3, který definuje základní pojmy, se „pro účely tohoto zákona rozumí

- a) chovatelem každý, kdo zvíře nebo zvířata vlastní nebo drží, anebo je pověřen se o ně starat, ať již za úplatu nebo bezúplatně, a to i na přechodnou dobu,
- c) hospodářskými zvířaty zvířata využívaná převážně k chovu, výkrmu, práci a jiným hospodářským účelům, zejména skot, prasata, ovce, kozy, koně, osli a jejich kříženci, drůbež, běžci, králíci, kožešinová zvířata, zvěř ve farmářském chovu, ryby a jiní vodní živočichové a včely,
- d) jatečnými zvířaty hospodářská zvířata, jež jsou určena k porážce a jatečnému zpracování a jejichž maso je určeno k výživě lidí,
- v) porážkou usmrcení jatečného zvířete za účelem využití jeho produktů, a to způsobem, který není v rozporu s předpisy na ochranu zvířat proti týrání
- x) utracením usmrcení zvířete, nejde-li o porážku, a to způsobem, který není v rozporu s předpisy na ochranu zvířat proti týrání.“

V § 5 odst. 1 písm. b se chovateli hospodářských zvířat ukládá povinnost: „zabezpečit v rozsahu odpovídajícím druhu zvířat, způsobu jejich chovu a ustájení čištění, dezinfekci, dezinfekci a deratizaci stájí, jiných prostorů a zařízení, v nichž jsou chována zvířata, jakož i čištění a dezinfekci technologických zařízení, dopravních prostředků, strojů, nástrojů, náradí, pracovních pomůcek a jiných předmětů, které přicházejí do přímého styku se zvířaty, používat k tomu přípravky schválené podle tohoto zákona nebo zvláštních předpisů (Zákon č. 79/1997Sb., ve znění pozdějších předpisů, Zákon č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, Zákon č. 127/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů), dodržovat návod k jejich použití a zacházet s

vedlejšími živočišnými produkty způsobem stanoveným tímto zákonem a předpisy Evropských společenství (nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1774/2002) “

§ 7 uvádí:

„(1) Shromažďování zvířat k přepravě, jejich nakládání, překládání a vykládání se provádí za dozoru chovatele nebo jím pověřené osoby. Místa, na nichž jsou zvířata shromažďována, nakládána, překládána a vykládána, musí odpovídat požadavkům na ochranu zdraví a pohody zvířat a být pravidelně čištěna a dezinfikována.

(3) K přepravě zvířat lze používat jen dopravní prostředky a zařízení, které:

a) odpovídají svou konstrukcí, uspořádáním a vybavením požadavkům na přepravu zvířat příslušného druhu, nepoškozují jejich zdraví, nepůsobí jim bolest a utrpení, brání jim v úniku nebo vypadnutí a chrání je proti nepříznivým povětrnostním vlivům,

b) jsou zabezpečeny proti vypadávání nebo vytékání vody, krmiva, steliva, výkalů a jiných odpadů,

c) byly před přepravou a po jejím skončení vyčištěny a dezinfikovány,

d) odpovídají dalším požadavkům stanoveným zákonem na ochranu zvířat proti týrání a předpisy Evropských společenství upravujícími ochranu zvířat během přepravy (nařízení Rady ES č 1/2005).“

§ 11 definuje povinnosti při podezření z výskytu nebezpečné nákazy, nebo nemoci přenosné na člověka takto:

„(1) Chovatel, jím zaměstnávané osoby při chovu, přepravě, svodu a prodeji zvířat, jakož i další osoby, které přicházejí do styku se zvířaty, živočišnými produkty nebo jejich vzorky a které vzhledem ke svému povolání, kvalifikaci a zkušenostem mohou rozpoznat příznaky nasvědčující podezření z výskytu nebezpečné nákazy nebo nemoci

přenosné ze zvířat na člověka, jsou povinni neprodleně uvědomit krajskou veterinární správu nebo zajistit její uvědomění o tomto podezření.

- (2) Ohlašovací povinnost osob uvedených v odstavci 1 zaniká, jakmile podezření z výskytu nebezpečné nákazy nebo nemoci přenosné ze zvířat na člověka bylo nahlášeno úřednímu veterinárnímu lékaři anebo soukromému veterinárnímu lékaři.
- (3) Pro uživatele honitby, vlastníka nebo nájemce rybníka nebo zvláštního rybochovného zařízení, jakož i pro další osoby podílející se na chovu a lovu zvěře nebo ryb, platí ustanovení odstavců 1 a 2 obdobně.“

Na § 11 navazuje § 12, který ukládá chovateli další povinnosti

„(1) Chovatel, na jehož zvířatech se projevují příznaky nasvědčující podezření z výskytu nebezpečné nákazy, je povinen

a) do příchodu úředního veterinárního lékaře zajistit, aby

1. zvířata podezřelá a vnímavá na příslušnou nákazu neopustila svá stanoviště,
2. živočišné produkty, které pocházejí od podezřelých zvířat, nebyly používány, jakkoli zpracovávány nebo uváděny do oběhu a aby byly ukládány odděleně,
3. předměty, které mohou být nositeli původců nákaz, nebyly vynášeny nebo vyváženy a používány jinde,
4. stanoviště podezřelých zvířat byla dezinfikována,
5. osoby, které ošetřují podezřelá zvířata, nepřicházely do styku s jinými zvířaty a aby do prostorů sloužících chovu podezřelých zvířat nevstupovaly jiné osoby bez vážného důvodu,

b) po příchodu úředního veterinárního lékaře postupovat podle jeho pokynů a poučení.“

2.1.4 Zákon č. 350/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé související zákony

V § 2 odst. 2. bodu 3 je řečeno, že „Stavbou se rozumí veškerá stavební díla, která vznikají stavební nebo montážní technologií, bez zřetele na jejich stavebně technické provedení, použité stavební výrobky, materiály a konstrukce, na účel využití a dobu trvání. Dočasná stavba je stavba, u které stavební úřad předem omezí dobu jejího trvání. Stavba, která slouží reklamním účelům, je stavba pro reklamu“

§ 79 se zabývá rozhodnutím o umístění stavby. Toto rozhodnutí podle

odst. 1 „vymezuje stavební pozemek, umísťuje navrhovanou stavbu, stanoví její druh a účel, podmínky pro její umístění, pro zpracování projektové dokumentace pro vydání stavebního povolení, pro ohlášení stavby a pro napojení na veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu.“

V odst. 3 téhož paragrafu jsou vyjmenovány stavby nevyžadující rozhodnutí o umístění stavby ani územní souhlas. Jsou to mimo jiné:

„j) přenosné stavby, zařízení a konstrukce, jejichž doba umístění na pozemku nepřesáhne 30 dnů v roce.“

§ 103 odst. jmenuje stavby nevyžadující povolení ani ohlášení stavby. Krom jiných zde patří podle bodu 3. „stavby pro plnění funkcí lesa do 70 m² zastavěné plochy a do 5 m výšky, bez podsklepení;“ a podle bodu 4. „stavby pro chovatelství o jednom nadzemním podlaží a skleníky do 40 m² a do 5 m výšky.“

2.1.5 Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Pátá část tohoto zákona se věnuje bezpečnosti a ochraně zdraví při práci. V §101 uvádí, že „zaměstnavatel je povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, která se týkají výkonu práce.“

§103 ukládá zaměstnavateli povinnost „zajistit zaměstnancům školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, které doplňují jejich odborné předpoklady a požadavky pro výkon práce, které se týkají jimi vykonávané práce a vztahují se k rizikům, s nimiž může přijít zaměstnanec do styku na pracovišti, na kterém je práce vykonávána, a soustavně vyžadovat a kontrolovat jejich dodržování. Školení podle věty první zaměstnavatel zajistí při nástupu zaměstnance do práce, a dále

a) při změně

1. pracovního zařazení,

2. druhu práce,

b) při zavedení nové technologie nebo změny výrobních a pracovních prostředků nebo změny technologických anebo pracovních postupů,

c) v případech, které mají nebo mohou mít podstatný vliv na bezpečnost a ochranu zdraví při práci.“

V §106, odst. 4 se uvádí, že „zaměstnanec je povinen dbát podle svých možností o svou vlastní bezpečnost, o své zdraví i o bezpečnost a zdraví fyzických osob, kterých se

bezprostředně dotýká jeho jednání, případně opomenutí při práci. Znalost základních povinností vyplývajících z právních a ostatních předpisů a požadavků zaměstnavatele k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je nedílnou a trvalou součástí kvalifikačních předpokladů zaměstnance. Zaměstnanec je povinen

- a) účastnit se školení zajišťovaných zaměstnavatelem zaměřených na bezpečnost a ochranu zdraví při práci včetně ověření svých znalostí,

- c) dodržovat právní a ostatní předpisy a pokyny zaměstnavatele k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, s nimiž byl řádně seznámen, a řídit se zásadami bezpečného chování na pracovišti a informacemi zaměstnavatele.“

2.1.6 Zákon č. 88/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

Tento zákon, který stanovuje a upravuje další požadavky, týkající se bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci, se věnuje také organizaci práce a pracovním postupům. Toto řeší §5, jenž ukládá zaměstnavateli povinnost „organizovat práci a stanovit pracovní postupy tak, aby byly dodržovány zásady bezpečného chování na pracovišti a aby zaměstnanci

- e) na pracovišti se zvýšeným rizikem nepracovali osamoceně bez dohledu dalšího zaměstnance, pokud jejich ochranu nezajistí jinak,

f) nevykonávali ruční manipulaci s břemeny, která může poškodit zdraví, zejména páteř.“

2.1.7 Nařízení rady (ES) č. 1/2005, o ochraně zvířat během přepravy a související činností a změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/Es a nařízení (ES) č. 125/97

Ve článku 3, který definuje obecné podmínky pro přepravu zvířat, se uvádí, že:

„c) dopravní prostředky jsou navrženy, konstruovány, udržovány a provozovány tak, aby se předešlo zranění a utrpení zvířat a byla zajištěna jejich bezpečnost;

e) personál, který zachází se zvířaty, absolvoval školení nebo je kvalifikován pro tento účel a své úkoly plní bez použití násilí nebo jiných metod, které mohou přivodit zbytečný strach, zranění nebo utrpení;

g) pro zvířata je zajištěna dostatečná plocha a výška přiměřená jejich vzrůstu a zamýšlené cestě.”

Příloha I, která se věnuje technickým pravidlům, v kapitole I konkrétně způsobilosti k přepravě, v odst. 1, dovoluje přepravovat pouze zvířata pro cestu způsobilá a to jen tehdy, nedojde – li k jejich zranění nebo zbytečnému utrpení. V odst. 2 pak definuje k přepravě nezpůsobilá zvířata jako poraněná zvířata nebo zvířata s fyziologickými nebo patologickými stavy, pokud mimo jiné:

„b) mají velké otevřené rány nebo výhřezy,

c) jde o březí zvířata, u nichž již uplynulo 90 % či více očekávané doby březosti, nebo samice, které porodily v předcházejícím týdnu;

e) jde o selata mladší tří týdnů, jehňata mladší jednoho týdne a telata mladší deseti dnů, ledaže jsou přepravována na vzdálenost menší než 100 km.“

Odst. 3 specifikuje podmínky, za kterých lze i poraněná zvířata považovat za způsobilá k přepravě, pokud mimo jiné:

„a) jsou zraněna nebo nemocná lehce a přeprava jim nepřivodí další utrpení; v případě pochybností je nutno konzultovat veterinárního lékaře.“

Kapitola II se věnuje podmínkám a ustanovením pro dopravní prostředky. Dále rozšiřuje ustanovení zákona 166/1999 Sb., o veterinární péči a nařizuje v odst 1.1, že „dopravní prostředky, kontejnery a jejich vybavení musí být navrženy, konstruovány a provozovány tak aby:

d) zvířata neměla možnost z nich uniknout nebo vypadnout a mohla snášet stres související s pohybem vozidla;

e) bylo zajištěno, že lze udržet kvalitu a množství vzduchu odpovídající přepravovanému druhu zvířat;

g) podlaha nebyla kluzká

h) podlaha minimalizovala prosakování moči a výkalů.“

Odst. 1.3 říká: „Pro volně žijící zvířata a pro druhy jiné než domácí koňovití a domácí skot, ovce, kozy a prasata musí být zvířata případně doprovázena těmito doklady:

a) oznámením uvádějícím, že se jedná o zvířata volně žijící, plachá nebo nebezpečná;

b) písemnými pokyny o krmení, napájení a jakékoli vyžadované zvláštní péči.“

Odst. 1.5 ukládá, že selata do 10 kg musí být opatřena vhodnou podestýlkou nebo rovnocenným materiálem zaručujícím pohodlí.

V kapitole III odst. 1.1 říká, že je potřeba věnovat pozornost volně žijícím zvířatům, aby před plánovanou cestou přivykla způsobu dopravy. Odst. 1.12 pak udává povinnost se zvířaty zacházet odděleně a přepravovat je odděleně, jedná – li se mimo jiné o zvířata významně velikostně odlišné, dospělé chovné kance, samce v říji a samice.

Kapitola VII stanovuje vymezené prostory pro přepravu, kdy stupeň koncentrace u silniční přepravy prasat o přibližné hmotnosti 100 kg nesmí překročit 235 kg*m-2. Dále nařizuje, že „všechna prasata musí mít k dispozici dostatek prostoru, aby mohla ležet nebo stát v přirozeném postoji.“

2.2 Biologie a chování divokých prasat

Před návrhem programu kontroly divokých prasat je důležité pochopit chování a charakteristiky divokých prasat. Při návrhu programu je třeba vzít v úvahu následující body:

- Divoká prasata pozřou jak živočišný, tak rostlinný materiál (jsou to všežravci).
- Divoká prasata jsou vysoce inteligentní a schopni přizpůsobit své aktivity a chování, aby mohla žít v široké škále prostředí. Divoká prasata mění místo výskytu a chování během ročních sezon. Vyskytují se v různorodém prostředí, aby uspokojila své požadavky, zejména aby získala stín a vodu a využila sezónně bohatých potravinových zdrojů.
- Divoké prasata vyžadují spolehlivé a dostatečné zásobování vodou, potravinami a úkrytem.
- Divoké prasata ke své reprodukci vyhledávají potraviny, které mají vysoký obsah bílkovin.
- Reprodukční potenciál divokých prasat je více podobný reprodukčnímu potenciálu králíků než jiným velkým zvířatům. Za příznivých podmínek se chov může vyskytovat během celého roku a prasnice mohou produkovat dva odstavené vrhy každých dvanáct až patnáct měsíců, s

průměrem šesti selat na každý vrh. To dává divokým prasatům schopnost rychle se zotavit z účinků kontrolních a redukčních programů nebo sucha.

- Divoká prasata tvoří stáda nebo "davy" založené na mateřské hierarchii - dominantní prasnice vede skupinu. Dominantní prasnice povede ostatní členy skupiny k potravě, vodě a přístřeší. Dospělí kanci jsou většinou osamělí. Skupiny mladých kanců do 18 měsíců tvoří "drobné" davy.
- Divoká prasata mohou se přemisťovat i na dlouhé vzdálenosti, aby našla potravu, vodu nebo aby unikla lovnému tlaku.

2.3 Možnosti odchyty černé zvěře

2.3.1 Druhy pastí

Existuje mnoho druhů konstrukcí pastí. Pasti mohou být konstruovány ze dřeva, železa, nebo kombinace obou materiálů a obvykle jsou kruhového nebo čtvercového tvaru. Pasti rovněž můžeme rozdělit na mobilní a stacionární. Efektivita odchyty je velice důležitá, hlavním limitujícím faktorem je v tomto případě velikost a typ pastí.

Faktory, které je důležité brát při výběru lapáku v potaz, jsou především:

- velikost lapáku,
- dostupnost (prostorová/ekonomická),
- hmotnost a mobilita (resp. imobilita),
- přítomnost a počty cílových druhů.

Podle typu konstrukce můžeme rozdělit odchyťová zařízení do těchto základních typů:

- sklopce (tzv. boxy),
- klec,
- lapák.

(Ježek, Kušta, Holá, 2015)

2.3.1.1 Sklopce

Sklopce jsou založeny na stejném principu, jaký známe u sklopců na malé šelmy. Obvykle jsou konstruovány ze dřeva nebo železa. Jsou většinou průchozí a padací dvířka mají na obou stranách. Spouštěcí mechanismus je řešen často nášlapným zařízením nebo tyčkou, která po mírném tlaku spustí padací dveře. Rozměry jsou obvykle o půdorysu 0,7 x 2 metry a výšce 1,50 m. Tyto pasti jsou mobilní a obvykle není nutné jejich rozebírání při převozu. (Ježek, Kušta, Holá, 2015)

2.3.1.2 Klece

Klece jsou založeny na podobné konstrukci jako sklopce, ale jsou výrazně větší. Obvykle jsou sestaveny ze železa (kari sítí) a všechny strany krychle nebo kvádrů jsou zabezpečeny proti útěku odchycených prasat. Mají většinou jedny padací dveře. Jejich konstrukce je mobilní a obvykle nevyžaduje demontáž jednotlivých dílů. Rozhodující v možnosti převozu je hmotnost klece. Obvykle je k převozu vyžadována pomoc manipulační techniky.

(Ježek, Kušta, Holá, 2015)

2.3.1.3 Lapáky

Lapáky jsou konstrukcí největším a většinou i nejefektivnějším typem odchytového zařízení. V minulosti byly lapáky budovány jako stacionární stavby, které plní účel několik let na stejném místě. Dnešní materiály dovolují konstrukci i mobilních lapáků, které se ukazují jako nejúčinnější typ odchytových zařízení na černou zvěř.

Stacionární lapáky jsou obvykle budovány z dřevěné kulatiny, která je stavěna do palisády čtvercového půdorysu. Obsahují jedny nebo více padacích dveří. Rozměr lapáku je alespoň 5 x 5 metrů s výškou minimálně 1,8 metru. Součástí těchto stacionárních lapáků jsou často také tzv. rukávy k selekci a transportu živé zvěře. Rukávy jsou často zakončeny imobilizační klecí, kde je možné s odchyceným zvířetem manipulovat. Mobilní lapáky jsou konstruovány z pevných obdélníkových

dílců, které lze za sebou skládat v libovolném počtu. Ty mohou být vyplněny kari sítí, nebo kari sítí s dřevěným obložení. Montáž i demontáž je možná ve dvou lidech a dílce se skládají na přívěsný vozík za osobní automobil.

(Ježek, Kušta, Holá, 2015)

	výhody	nevýhody
Sklopec	Snadná konstrukce. Levné pořízení. Vyžaduje menší nároky na transport a uskladnění. Rychlá instalace.	Počet odchycených jedinců je omezen velikostí lapáku. Dřevěná konstrukce hustě u sebe odrazuje zvěř ke vstupu. Dřevěné díly jsou méně trvanlivé. Transport možný obvykle bez použití manipulační techniky.
Klec	Panely z kari – sítí jsou průhledné (divočáci ochotněji vstupují). Středně finančně náročné. Mobilní zařízení. Snadná instalace.	Počet odchycených jedinců je omezen velikostí lapáku. Možná poranění odchycených kusů o kari-sítě. Transport možný obvykle pouze s manipulační technikou.
Stacionární lapák	Velikost umožňuje odchyt celých tlup. Snadná manipulace s odchycenými živými jedinci. Vysoká životnost. Minimalizace zranění odchycených jedinců.	Složitá konstrukce. Velká finanční náročnost při pořízení. Imobilita.
Mobilní lapák	Velikost umožňuje odchyt celých tlup. Vysoká životnost. Minimalizace zranění odchycených jedinců (v případě, že výplně jsou plné). Mobilita.	Složitá konstrukce. Velká finanční náročnost při pořízení. Transport možný obvykle pouze s manipulační technikou.

Tabulka 1: Výhody a nevýhody různých druhů lapáků (Ježek, Kušta, Holá, 2015)

2.3.2 Sítě

Způsob tohoto odchytu spočívá v tom, že se obestaví určitá plocha v mladším porostu tmavými zavíradly. Jsou to plachty ze silného lodního plátna. Výška těchto pláten pro černou zvěř by měla být přes 1,5 m. Po celé délce horního i spodního konce plachet probíhá tětíva, což je silné lano sloužící k napnutí zavíradel. Tmavá zavíradla tvoří velkou a malou komoru, v malé komoře pak bývá umístěna samotná odchytová síť, která má, stejně jako plachty, ve svých krajích vetknutou tětívu ze silného provazu. Síť bývá napnutá pomocí podpěr, které se po nárazu zvěře do sítě kácejí k zemi a zvěř tak

padající síť uzavře. Pro odchyt černé zvěře musí být vazby sítí a plachet obzvláště pevné. Vyplývá to z velké síly a vitality této zvěře (Mikula, 1954).

Odchycená prasata byla vkládána do transportních beden. Tyto bedny byly vytvářeny ze dřevěných fošen o tloušťce 4 cm. Rozměry transportek byly různé. Odvozovaly se od velikosti chytaných kusů. Bývaly však až 2 m dlouhé, 0,5 m široké a výška mohla sahát až do 1,3 m (Mikula, 1954).

Manipulace s takto získanou zvěří nebyla vůbec jednoduchá a vyžadovala hodně obratnosti a síly personálu, který zařízení obsluhoval. Divoká prasata jsou velmi silná a tak se při tomto způsobu odchytu nedalo vyhnout nebezpečí vážných úrazů (Mikula, 1954).

2.3.3 Imobilizace narkotiky

Imobilizace spárkaté zvěře nastřelením střelou s narkotikem (sedativem) je v současnosti běžně používaným veterinárním zákrokem. Mortalita takto imobilizované zvěře je podle druhu minimální, i když riziko závisí na řadě faktorů, počínaje druhovou a individuální tolerancí k tomuto zákroku. Přes uvedenou úspěšnost a pozitiva imobilizace zvěře nastřelením má uplatnění této metody ve volnosti, v nepřehledném terénu i své slabší stránky. Vyžaduje značnou loveckou praxi, umožňující přiblížení ke zvěři na vzdálenost do cca 30-40 m. Druhým problémem je pak dohledání nastřeleného kusu po 10-15 minutách po nástřelu, kdy většinou teprve dochází k jeho imobilizaci. Celou situaci komplikuje i skutečnost, že nastřelení se podaří v řadě případů až za soumraku a vlastní dohledání imobilizovaného kusu pak probíhá již v noci za velmi špatné viditelnosti.

Využití perorálně (v krmivu) aplikovaných imobilizačních látek přináší ve volnosti podobné problémy. Často se stává, že některé kusy přijmou omamné látky více, jiné méně a podle toho se i rozdílně chovají.

Na základě výše uvedených praktických zkušeností je proto nejvýhodnější zvěř nejdříve chytit do většího nebo menšího odchytového zařízení a následně ji teprve imobilizovat nastřelením.

Na závěr problematiky uspávání zvěře je třeba ještě uvést, že pro držení výkonné nastřelovací zbraně pro imobilizaci je třeba speciální povolení Ministerstva vnitra,

manipulaci a používání narkotik mohou provádět pouze veterinární lékaři nebo osoby speciálně proškolené.

2.3.4 Toxické látky

Toxické látky jako jedna z možností redukce stavu divokých prasat je v České republice zakázána zákonem z důvodu neadresnosti poživatele těchto toxických látek a možnosti otravy, příp. intoxikace jiných druhů zvířat nebo osob.

Toxické látky se ale dříve používali ve Spojených státech amerických ale s protichůdnými názory na oprávněnost jejich použití. Vývojem společenské komunikace a vývojem společnosti došli v USA, že ačkoli toxické látky, které se používají i v jiných částech světa, nelze v současné době použít. Navíc bylo zjištěno, že jsou nejvíce účinnou technikou pro usmrcení divokých prasat (Choquenot et al., 1996). Na celostátní konferenci v roce 2006 byl vznesen požadavek vlastníků půdy na povolení používání toxických látek sloužících k redukci stavu divokých prasat. Největší překážkou zápisu těchto toxických látek pro použití ve Spojených státech, jsou pravděpodobně náklady a úsilí potřebné k dosažení souladu s požadavky a údaji podle US Environmental Protection Agency (Littauer, 1997). Použití schválených toxických látek na Havaji může být méně problematické, než v jiných kontinentálních oblastech, kde necílový savci mají problém.

Pokračuje výzkum pro zlepšení návnad a toxických látek pro redukci populace divokých prasat (viz australské Alpy Kooperativní Management Program, 2005, například). Výzkum je prováděn na metodě otráveného listí. Ačkoli žádné toxické látky v současné době nejsou schváleny pro použití ke kontrole spárkaté zvěře ve Spojených státech, jsou široce využívány pro kontrolu jiných škůdců, jako jsou například hlodavci, v USA. Další vývoj této metody je oprávněný a může poskytnout účinné prostředky pro řízení velikosti populace u divokých prasat.

Výhody použití toxických látek k redukci stavu divokých prasat:

- rychle může snížit počet zvířat,
- může být letecky distribuován v odlehlých oblastech.

Nevýhody

- v současné době je schválen jen pro použití v USA
- EPA schvalovací postupy jsou rozsáhlé a zdlouhavé

2.4 Plánování odchyty

Plánování odchyty maximalizuje účinnost kontroly divokých prasat a minimalizuje poškození ostatních zvířat. K naplánování odchyty je nutné zvážit množství prasat, distribuci odchyťových zařízení a místo pohybu divokých prasat

2.4.1 Spolupráce s okolními uživateli honiteb

O kontrolní a redukční činnosti na stavu divokých prasat je vhodné informovat okolní uživatele honiteb vzhledem k tomu, že kooperace mezi jednotlivými honitbami zvyšuje úspěšnost odchyty tím, že divoké prase se často nepohybuje pouze v jedné honitbě, ale plynule přechází mezi sousedními honitbami. Takto se vyskytuje na různých místech v různou dobu. Kooperace mezi sousedy tak přináší informace ohledně přirozené migrace divokých prasat.

2.4.2 Průběžný monitoring výskytu divokých prasat

Sledování divokých prasat navazuje na bod první, tedy kooperaci mezi jednotlivými honitbami. Prasata, vzhledem ke své migraci, se nacházejí na různých místech, nejčastěji však v okolí brodů, vodních toků, mokřadů, sadů, na polích a v husté vegetaci (kukuřičná pole).

Monitorování stavu divokých prasat je prováděno pomocí fotopastí, pozemním a leteckým sběrem dat o výskytu této zvěře.

2.4.3 Komplexní řešení odchytu a kontrolní činnosti stavu divokých prasat

Efektivní kontrola stavu divokých prasat probíhá pouze tehdy, když uživatel honitby využívá více kontrolních opatření zároveň. Nejen spolupráci s okolními uživateli, sledování stavu a pohybu jednotlivých kusů zvěře, ale také používá odchytová zařízení, která jsou účinnou zbraní proti přemnožení divokých prasat, které vede k ničení hospodářských plodin pěstovaných v okolí výskytu nejen u velkých pěstitelů, ale také drobných zahrádkářů, kdy jim divoká prasata mnohdy poničí velkou část úrody.

Navíc je nutné brát v úvahu také to, že divoké prase se množí i dvakrát do roka, tudíž stavy této zvěře narůstají rychleji než stavy jiných druhů, které se reprodukují pouze jednou do roka.

2.4.4 Načasování odchytu divokých prasat

Odchyt černé zvěře je nutné naplánovat nejen z hlediska odchytového zařízení, ale také z hlediska časového. Ať už se jedná o roční období nebo denní dobu. Nejvhodnější dobou pro odchyt černé zvěře je konec zimy, tedy doba, kdy v přírodě není dostatek potravy a uživatelé honiteb přestávají zvěř přikrmovat. Z hlediska denní doby se pak jedná brzké ranní hodiny, tedy několik hodin před východem slunce.

2.5 Spouštěcí mechanismus odchytového zařízení

Spouštěcí mechanismy slouží k zabránění úniku zvěře z odchytového zařízení. Jedná se tedy o prostředek, který slouží k tomu, aby již odrcené zvíře nemělo možnost utéci. Tyto spouštěcí mechanismy se dělí dle použití technických zařízení, která umožní aktivaci spouštěcího mechanismu.

2.5.1 Nášlapná

Nejčastěji používaný, ale také nejčastěji diskutovatelný spouštěcí mechanismus je tzv. nášlapný, kdy do pasti je vložena návnada a přilákaný živočich spouští past sešlápnutím nástražného zařízení. Tento mechanismus se používá především na drobné živočichy myslivosti škodící (jezevec, liška, kuna). Jeho kontroverze spočívá v tom, že spuštění může provést prakticky jakýkoliv živočich.

2.5.2 Pružinová

Návnada sloužící k odchytu divokých prasat (např. kukuřičný klas, jablko, a další) je umístěna na pružině v prostoru odchyťového zařízení tak, aby zvěř tahem za pružinu spustila uzavírací mechanismus tohoto zařízení. Nevýhodou tohoto systému je fakt, že IHNED po zatažení za pružinu dochází k zavření klece, příp. ohrady, tudíž je chyceno pouze omezený počet možných kusů zvěře.

2.5.3 Kámen a klacek

Princip je podobný jako u spouštěcího mechanismu uvedeného výše. Návnada je umístěna mezi kameny, pod kterými leží klacek. Po odsunutí kamenů ryjem se uvolní klacek, který spustí zařízení. Jako návnada je používáno především obilí, které je ideální svou velikostí, kdy samotná zrna propadají mezi kameny a zvířata jsou tak nucena tyto odstranit, odsunout, čímž spustí zavírací mechanismus. Jako další návnada se používá kukuřičná zrna, obilné plevy a další velikostně malé návnady.

Výhodou tohoto mechanismu je časová prodleva mezi konzumací návnady a samotným spuštěním zavíracího mechanismu, tudíž dochází k odchytu většího počtu divokých prasat.

2.6 Vnadění

Krmení a vnadění černé zvěře je často považováno za jeden z důvodů, proč narůstají její početní stavy. V poslední době pozorujeme vysokou plodnost bachyní a nízkou mortalitu selat. Právě na mortalitu selat má přímý vliv množství dostupné potravy v jarním období a u bachyní ovlivňuje potravní nabídka nástup pohlavní dospělosti. Ty jí za normálních okolností dosahují v druhém roce života, ale při určitých podmínkách jí mohou dosáhnout již v sedmi měsících. Mnoho honiteb se snaží udržet si krmením černou zvěř, a tak jsou divočáci stálou zvěří i tam, kudy dříve jen procházeli.

V sousedním Německu se snaží řešit problém přemnožení tak, že spolkový zákon zakazuje lov zvěře 200 metrů od krmných zařízení, omezuje vnaďící dávku a zakazuje samočinné krmící automaty nebo je povoluje s tím omezením, že se ke krmivu nesmí dostat jiná spárkatá zvěř. (Ziegrosser, 2004)

2.6.1 Rozbor potravy konzumované černou zvěří

Jen málokterá zvěř disponuje tak širokým spektrem přijímané potravy, jako zvěř černá.

Potravu přijímanou divočáky lze rozdělit do následujících čtyř hlavních skupin:

1. Kořeny, hlízy, oddenky a cibule rostlin
2. Plody a semena stromů, keřů, bylin a trav
3. Nadzemní vegetační části rostlin
4. Živočichové (od červů až po obratlovce)

(Wolf, 1987)

Níže uvedená tabulka potvrzuje rozdělení přijímané potravy do několika hlavních skupin požívaných divokými prasaty.

Potrava rostlinná	%	Potrava živočišná	%
Žaludy	36	Padliny zvěře	3,3
Okopaniny	24,5	Škodlivý hmyz	1,4
Obilniny	16	Ostatní hmyz	0,4
Zelené části rostlin	9,4	Dešťovky	0,4
Kořínky a oddenky	3,5	Hlodavci	0,3
Plody stromů	1,3	Obojživelníci	0,1
Ovoce a bobule	0,3	Měkkýši	0,08
Oddenky	0,2	Krtci	0,05
Mech	0,09	Ostatní savci	0,01
Houby	0,07	Plazi	0,02
Jiné	0,12	Ptáci	0,01
		Jiné	0,97
Celkem	92,4	Celkem	6,9

Tabulka 2: Rozbor obsahu žaludku ulovené černé zvěře (Haber, 1968)

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že jako návnada při odchytu černé zvěře lze použít opravdu velkou škálu potravních možností.

3 METODIKA

Tato kapitola se věnuje praktickému využití konkrétního odchytového zařízení v honitbě Blazice-Sovadina, kde je umístěno po dobu 5 let odchytové zařízení s nášlapným spouštěcím mechanismem, na kterém se provádí praktické pozorování účinnosti odchyty divokých prasat.

Past je určena k chytání živé černé zvěře, především mladé a selat. Past najde upotřebení ve všech typech honiteb. Použití pasti je také vhodné v prostorách řepky, kukuřice a jiných vysokých plodinách, kde klasický odlov odstřelem není možný nebo je obtížný. Svoje uplatnění najde past také v místech, kde je lov odstřelem nebezpečný nebo nevhodný, stejně jako na nehonebních pozemcích, kam černá zvěř proniká a způsobuje škody na kulturách, oplocení a jiném majetku např. v zahrádkářských koloniích. Mechanismus pasti je koncipován jako samočinný.

3.1 Popis honebního společenstva Blazice – Sovadina

Honitba se nachází v Podbeskydské pahorkatině. Většina honebních pozemků je orná půda o rozloze 494,87 ha z celkových 594,11 ha. Zbylé pozemky jsou lesní půda 32,64 ha, vodní plochy 6,32 ha a ostatní pozemky 60,28 ha jako jsou intravilány obcí nebo oplocené zahrady. Tato honitba má v blízkosti rozsáhlé lesy Hostýnsko – Vsetínské vrchoviny. V těchto lesích je kmenová základna populací divokých prasat. Tyto populace přichází do honitby začátkem května, kdy začíná mít řepka mléčnou zralost, a v této oblasti se pohybují do sklizně kukuřice. Poté se divočáci stáhnou zpátky do lesů.

V této honitbě nejsou určeny normované stavy, vzhledem k velikosti honitby nesplňuje totiž zákonné podmínky pro určení normovaných stavů.

3.2 Popis odchyťového zařízení

Celá klec byla vyrobena převážně z kovového odpadového materiálu z ekonomických důvodů, jako pokusné odchyťové zařízení v konkrétní polní honitbě, kde se odchyť černé zvěře nekonal.

Klec má tvar kvádrů s kosením na vstupech.

Rozměry zařízení jsou 2,5 m při podlaze, 1,25 m na střeše, jeho výška je 1,02 m, vnitřní šířka činí 0,78 m a celková 0,88 m. Celá klec kromě nerezových částí je natřena antikorozní syntetickou kaki zelenou barvou.

Podlaha je dlouhá 2,50 m, vstupy jsou zpevněny pláty nerezové oceli 0,48 m x 0,75 m. Středová část je z 0,11 m širokých kovových pásů s kruhovými otvory o průměru 0,095 m, mezi každým pásem je plný 0,05 m široký pásek. Podlaha je pokryta spadaným listím posbíraným z okolí místa umístění, obilnými plevy nebo kukuřičnou siláží.

Obrázek 1: Otevřené odchyťové zařízení

Obrázek 2: Pohled na bok a podlahu

Boky jsou ve spodní části zpevněny pět centimetrů širokým profilem ve tvaru L. Rám tvoří trubka o průměru 0,03 m. Stěna je tvořena třemi pásky s oky a jedním plným pásem.

Střecha je příčně rozdělena šesti hranoly širokými 0,06m. První dva a poslední dva jsou navařeny na konstrukci těsně vedle sebe, z důvodu zpevnění otvírání a zajišťování výklopných zábran. Zbylé dva jsou rozděleny rovnoměrně, po střeše v těchto třech vzniklých oknech je navařena ocelová síť s velikostí ok 0,05 m x 0,05 m.

Zábrany jsou tvořeny rámem a v něm umístěných šest podélných kovových jeklů vše o šířce 0,06 m a tloušťce 0,02 m, mezi jednotlivými jekly je mezer 0,04 m. Po spadnutí dveří jsou zajištěny proti zpětnému otevření 0,62 m dlouhým a 0,05 m širokým pásem předsazeným kousek před horním okrajem dveří, který má na dveřích navařenou západku.

U většiny odchyťových zařízení jsou zábrany vysouvány kolmo nahoru. Protože v dnešní době se zvyšuje pohyb lidí v přírodě a to i mimo turistické trasy, tak u popisované

klece bylo vyřešeno vyklopení zábran nahoru do vodorovné pozice z důvodu menší viditelnosti v polních kulturách. Toto vedlo ke snaze, aby turisté nezasahovali do odchytového zařízení a aby se minimalizovaly turisty zanechané pachové stopy okolo klece.

Obrázek 2: Zábrany a jejich jištění

Spouštění je řešeno nášlapným zařízením, které je vyrobeno z desky nerezové oceli s rozměry 0,68 m x 0,44 m, která vede ven z klece a 0,305 m nahoru. Dveře v otevřeném stavu drží tyč, tato tyč je na koncích ohnuta v celkové délce 2,44 m a obvodu 0,05 m, u střední části 1,23 m je zvětšen obvod na 0,07 m. Vprostřed je trojúhelník, kterým prochází tyč s obvodem 0,05 m, směrem dolů 0,68 m, na tomto konci je vytvořeno oko, do kterého se vsunuje spodní část nášlapného zařízení. Přesah zajištěného zařízení je 0,015 m.

Čepy na kola jsou navařeny na kostru klece excentricky. Od středové části jsou vzdáleny 16 centimetrů (z jedné strany 141 centimetrů a z druhé 109 centimetrů). Samotná kola mají průměr 62 centimetrů se 16 ramenným výpletem kol, které se zajišťují závlačkou.

Kola neslouží na převoz, ale pouze pro lepší manipulaci s klecí na místo určení a pro snadnou nakládku na návěš či přívěš. S takto upravenou klecí zvládne manipulaci a obsluhu pouze jedna zručná osoba.

3.3 Vývoj odchytové činnosti v letech 2013 – 2018

Zkoumaná odchytová činnost probíhala v honitbě Blazice-Sovadina v letech 2013 – 2018.

V průběhu let došlo k několika přesunům samotného odchytového zařízení na různá stanoviště z důvodu přirozené migrace divokých prasat. Samotné odchytové zařízení bylo vždy vyčištěno octovou vodou dle potřeby tak, aby divoká prasata necítila lidský pach, tudíž by byla odrazena od vstupu a pozření návnady. Čištění bylo nutné také z důvodu fungování nášlapného zařízení, kdy mezi podlahou klece a nášlapnou deskou nesmí ulpívat žádné velké nečistoty.

Přesun těchto zařízení probíhal zhruba dvakrát až čtyřikrát do roka. Manipulace s klecí probíhala tak, že jeden člověk byl schopen tuto klec naložit na vlečku, zajistit ji proti sesunutí a sám ji také vyložit na určeném místě. Takováto jednoduchá manipulace byla možná použitím koleček a decentricky umístěných čepů na ocelové konstrukci klece.

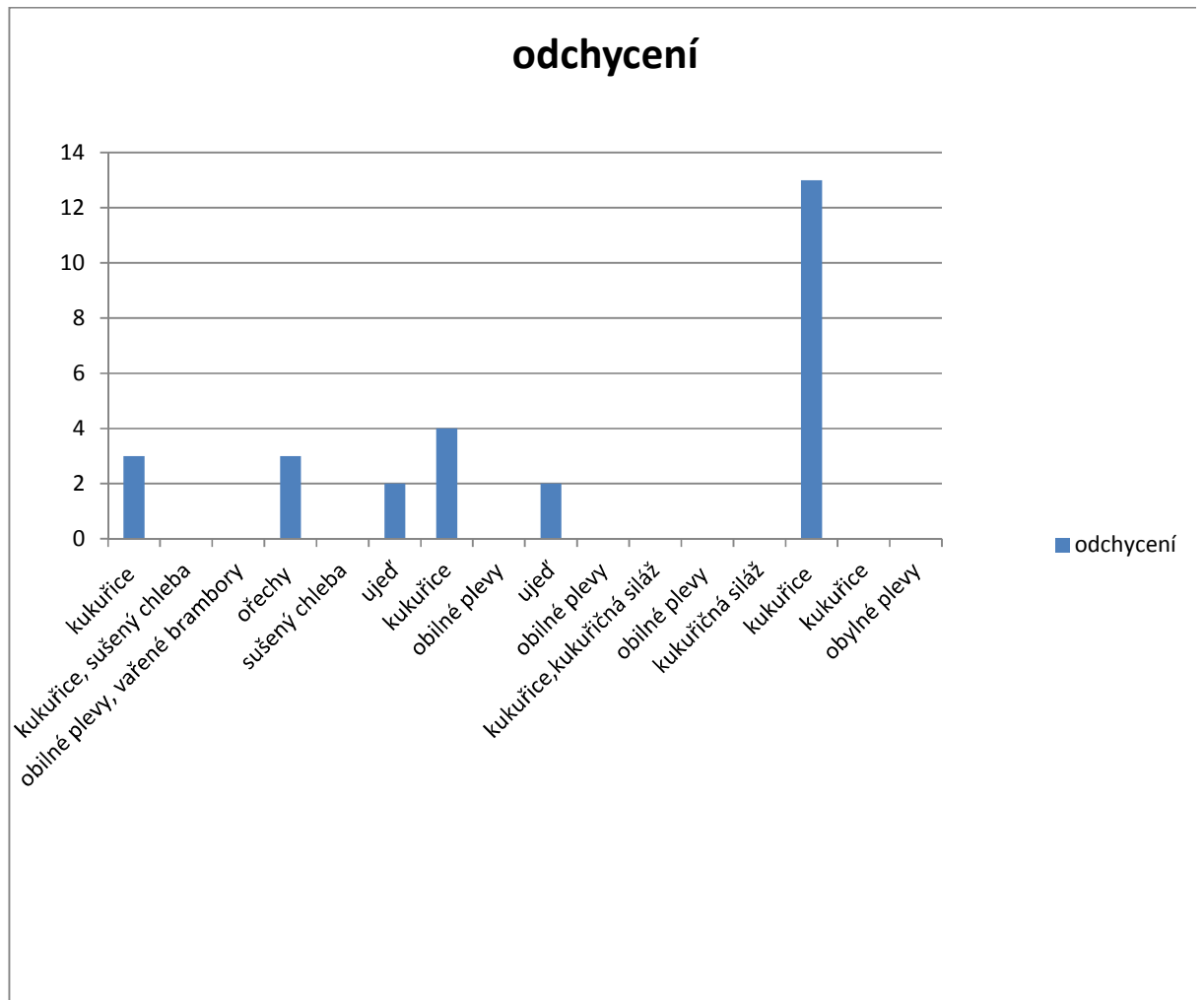
Pokud nebyla klec používána, byla převezena na uschování do krytých prostor.

4 VÝSLEDKY

Tato kapitola se věnuje popisu úspěšnosti odchyťového zařízení v období let 2013 – 2018 s rozčleněním podle použité návnady. Umístění odchyťového zařízení je zaznačeno daným číslem v černém kroužku v mapě honebních pozemků. Mapa je umístěna v příloze číslo 1. k bakalářské práci. Použité mapové měřítko 1:15000.

Počáteční datum	Lokalita	Počet kontrol	Návnada	Datum ukončení	Počet kusů	Velikost	Umístění v mapě
2013							
10.05.	Řepka	5 x	Kukuřice	21.05.	3	8-9 kg	1
22.05.	Řepka	20 x	Kukuřice, suš. chleba	20.07.	0		2
2014							
10.05.	Řepka	28 x	Obilné plevy, vař. brambory	20.07.	0		3
21.07.	Kukuřice	12 x	Ořechy	28.08.	3	18-20 kg	4
29.08.	Kukuřice	10 x	Sušený chleba	30.09.	0		5
01.10.	Remíz	10 x	Ujedř	05.11.	2	30 kg	6
2015							
10.05.	Řepka	8 x	Kukuřice	03.06.	4	6 kg	7
05.06.	Řepka	15 x	Obilné plevy	30.07.	0		8
01.09.	Les	12 x	Ujedř	15.10.	2	22 kg	9
2016							
02. 02.	Třešňový sad v rozpadu	29 x	Obilné plevy	30. 04.	0		10
05. 05	Řepka	32 x	Kukuřice, kukuřičná siláž	25. 07	0		11
26. 07	Remíz	22 x	Obilné plevy	30. 11.	0		12
2017							
20. 02.	Les	19 x	Kukuřičná siláž	04. 05.	0		13
10. 05	Řepka	4x	Kukuřice	21. 05.	13	6-8 kg	14
01. 07.	Řepka	21x	Kukuřice	28. 10.	0		15
2018							
14.02.	Řepka	12x	Obilné plevy		0		16

Tabulka 3: Výsledková tabulka

Tabulka 4: Graf úspěšnosti odchyty podle návnad

Za toto období bylo uloveno odstřelem celkově deset kusů černé zvěře. Konkrétně v roce 2013 bylo uloveno pět kusů, v roce 2014 byly uloveny čtyři kusy, v roce 2015 byl uloven pouze jeden kus, v roce 2016 nebyl uloven žádný kus, v roce 2017 byly uloveny tři kusy a v tomto roce zatím nebyl uloven žádný kus.

V období před rokem 2013 byla lovena černá zvěř jen sporadicky.

Za dobu používání od roku 2013 – do dnešního dne bylo celkem odchyceno dvacet sedm kusů prasete divokého. Z čehož vyplývá, že odchytové zařízení je účinnější než odlov palnou zbraní celým honebním společenstvem.

Úspěšné návnady byla kukuřice, ujedť (kuchyňské zbytky) a nevyzloupané vlašské ořechy.

Za celou dobu odchytávání se zařízení kontrolovalo dvě stě padesát devět krát.

Dne 25. srpna 2016 byla doručena žádost Krajskému úřadu, Odbor životního prostředí a zemědělství (oddělení zemědělství, lesního hospodářství, myslivosti a rybářství) o poskytnutí finančního příspěvku na odchyťové zařízení, které podalo Myslivecké sdružení Blazice-Sovadina prostřednictvím jeho mysliveckého hospodáře p. Stanislava Jakubce.

Krajský úřad Zlínského kraje na základě žádosti o poskytnutí finančního příspěvku na vybrané myslivecké činnosti schválil tuto dotaci v plné výši. Předmět finančního příspěvku byl na pořízení a instalaci nebo výrobu a instalaci nových stacionárních nebo mobilních odchyťových zařízení pro divoká prasata. Předměty příspěvku se týkají uznané honitby uvedené v žádosti. Celková výše přiznaného finančního příspěvku je osm tisíc korun.

5 DISKUZE

Je nesporné, že rostoucí početní stavy a rozbitá sociální struktura většiny populací divokých prasat v našich honitbách je potřeba nějak účinně a efektivně řešit. Přes fakt, že je na odchyťová zařízení pro černou zvěř ze strany některých myslivců pohlíženo často negativně, myslím, že kombinací s klasickým způsobem lovu vhodnou alternativou pro řešení problémů škod způsobených černou zvěří. Jistá menší účinnost může nastat v průběhu semenných let dubu a buku, kdy mají divoká prasata přebytek přirozené potravy, a proto nemají potřebu další potravu hledat. Odchyt prasat je založen právě na hledání potravy.

Na semináři v Olomouci na téma Užívání odchyťových zařízení na černou zvěř – perspektivy a metody pan Ing. Miloš Ježek, Ph.D. tvrdil, že nejvhodnější doba odchytu je v únoru a začátkem března. V mé práci se ukázalo, že největší úspěšnost odchyťového zařízení byla na konci května až června. Mám dojem, že v mé oblasti se toto prokázalo, protože tlupy divokých prasat zde nejsou celoročně. Divoká prasata přes vybranou honitbu prochází, v jejich nepravidelných migracích z lesů do polí a zpět.

Také na tomto semináři zazněl odpor od posluchače vůči spoušti nášlapným systémem. Argument odporu byl důvod, že spustit zařízení může jakékoliv zvíře - hlavně srnčí zvěř, ta při chycení do odchyťového zařízení ve stresu vyskakují a zraňují se. Popisované odchyťové zařízení za čtyřletou dobu provozu ani jednou nespustila srnčí zvěř. Klec má z tohoto důvodu snížený strop a proto do něj srnčí zvěř nerada vstupuje. Při případném odchytu tato zvěř nemůže jak vyskočit a tím pádem by se neměla zranit.

Federální výzkumný ústav pro zdraví zvířat, Greifswald: považuje odchyt prasat jako alternativní metodu eradikace moru prasat v Bulharsku. Podle autorů studie z Greifswaldu v Německu se v období od srpna do listopadu 2009 vyskytl případ prasečího moru u mladých divokých prasat v dubovém lese. V tomto příspěvku autoři prezentují odchyt jako úspěšný nástroj k vymáčení moru prasat z oblasti, kde samotný lov a očkování nemusí být dostatečné. Kromě toho bylo zabráněno šíření viru na domácí hospodářská zvířata a na divoká prasata v sousedících oblastech.

6 ZÁVĚR

V práci bylo hodnoceno odchyťové zařízení umístěné v honitbě honebního společenstva Blazice – Sovadina, kde se prase divoké vyskytuje jen v části roku od začátku mléčné zralosti po sklizeň a poté se vrací do rozsáhlých lesů Hostýnsko – Vsetínské vrchoviny. Za období pěti let, po které odchyťové zařízení bylo umístěno v honitbě, se odchyťilo dvacet sedm divokých prasat. Z čehož vyplývá, že se prokázala vyšší účinnost odchyťového zařízení než odlov palnou zbraní celým honebním společenstvem. Touto klecí byla zvýšena ochrana zemědělských kultur hlavně kukuřice seté a řepky olejky.

Ve Zlínském kraji popisované odchyťové zařízení bylo v roce 2013 umístěné mezi prvními. Tato situace se změnila v roce 2017, kdy byl ve Zlínském kraji diagnostikován africký mor prasat, tudíž došlo ke zvýšení počtu takto umístěovaných odchyťových zařízení, aby se zabránilo přirozenému rozšiřování nákazy.

Myslivecký spolek Hrabina Blazice zažádala o poskytnutí příspěvku na odchyťové zařízení, Odbor životního prostředí a zemědělství oddělení zemědělství, lesního hospodářství, myslivosti a rybářství Zlínského kraje, tuto žádost kladně vyřídil v plné výši. Schválená žádost je v příloze číslo 2.

7 SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ

7.1 Tabulky

Tabulka 1:Výhody a nevýhody různých druhů lapáků (Ježek, Kušta, Holá, 2015)	29
Tabulka 2:Rozbor obsahu žaludku ulovené černé zvěře (Haber, 1968)	36
Tabulka 3: Výsledková tabulka	42

7.2 Obrázky

Obrázek 1: Otevřené odchytné zařízení	38
Obrázek 2: Pohled na bok a podlahu.....	39
Obrázek 3: Dveře a jejich jištění.....	40

8 PŘÍLOHY

Mapa umístění odchyťového zařízení v honitbě

Schválená žádost o příspěvek na odchyťové zařízení

9 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ A LITERATURY

9.1 Legislativní předpisy

Česko, Vláda, Zákon č. 449 ze dne 27. listopadu 2001 o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České Republiky*. 2001, částka 168, s. 9747 - 9770.

Dostupné taky na [www: aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3746](http://www.aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3746) ISSN 1211 - 1244

Česko, Vláda Zákon č. 246 ze dne 29. května 1992 na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České Republiky*. 1992, částka 50, s. 1284 - 1290.

Dostupné taky na [www: aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2573](http://www.aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2573) ISSN 1211 - 1244

Česko, Vláda Zákon č. 166 ze dne 13. července 1999 o veterinární péči, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České Republiky*. 1999, částka 57, s. 3122 - 3150.

Dostupné taky na [www: aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3274](http://www.aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3274) ISSN 1211 - 1244

Česko, Vláda Zákon č. 350 ze dne 19. září 2012, kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé související zákony. In *Sbírka zákonů České Republiky*. 2012, částka 130, s. 4634 - 4695.

Dostupné taky na [www: aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id...](http://www.aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id...) ISSN 1211 - 1244

Česko, Vláda Zákon č. 262 ze dne 21. dubna 2006, zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů In *Sbírka zákonů České Republiky*. 2006, částka 84, s. 3140 - 3242.
Dostupné taky na [www: aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4930](http://www.aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4930) ISSN 1211 - 1244

Česko, Vláda Zákon č. 309 ze dne 2. března 2016 kterým se mění zákon č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České Republiky*. 2016, částka 36, s. 1746 - 1753. Dostupné taky na [www: aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id...](http://www.aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id...) ISSN 1211 - 1244

Česko, Rada Evropské Unie, Nařízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97, dostupné také na <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32005R0001>

..

9.2 Seznam použité literatury

- ASHTON ACTON, Q., 2012 Swine Diseases – Advances in Research and Application, Atlanta, ScholarlyBrief. Dostupné na:
<https://books.google.cz/books?id=EY1h8OeQL3YC&pg=PA9&dq=methods+of+hunting+wild+boar&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwjmw4ar0LLaAhUHL1AKHUZ2D5IQ6AEIZzAJ#v=onepage&q=methods%20of%20hunting%20wild%20boar&f=false>
ISBN 978 – 1 – 4816 – 2195 – 3
- BOŘUTA, M., 2009 Způsoby ochrany polních kultur před škodami způsobenými černou zvěří na Zlínsku, Diplomová práce, Brno: MENDELU Brno. Dostupné na:
is.mendelu.cz/zp/portal_zp.pl?prehled=vyhledavani;podrobnosti=30587;...prace=1
- DAVIS, D. E., 2000 CRC Handbook of Census Methods for Terrestrial Vertebrates, Santa Barbara, CRC PRESS. Dostupné na:
<https://books.google.cz/books?id=SSLtqhwGO5YC&pg=PA243&dq=methods+of+hunting+pigs&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwiFzMK-0rLaAhUQZ1AKHXsCr4Q6AEINTAC#v=onepage&q=methods%20of%20hunting%20pigs&f=false> ISBN 0 – 8493 – 2970 – 1
- GIMÉNEZ-ANAYA, A., HERRERO, J., ROSELL, C., COUTO, S., GARCÍA-SERRANO, A. 2008. Food habits of wild boars (*Sus scrofa*) in a Mediterranean coastal wetland. *Wetlands*, 28 (1): 197-203. Dostupné na:
https://www.researchgate.net/publication/226105385_Food_habits_of_wild_boars_Sus_Scrofa_in_a_mediterranean_coastal_wetland
- HAVRÁNEK, F., 2007. Zařízení pro odchyt zvěře. Praha, Ministerstvo zemědělství České republiky, 39 s. Dostupné na: www.ms-dvurkralove.estranky.cz/file/11/pasti.pdf ISBN 80-7084-572-4

JEŽEK, M., KUŠTA, T., HOLÁ, M., 2015 Metodika odchyty černé zvěře, Praha :ČZU
Praha Dostupné na: <http://docplayer.cz/42755429-Metodika-uzivani-odchytovyh-zarizeni.html>

KRÁTKÝ, M., 2012 Návrh umístění a zpravování provozního režimu odchytového
zařízení na černou zvěř na ŠLP Křtiny, Bakalářská práce, Brno: MENDELU Brno
Dostupné na:
is.mendelu.cz/lide/clovek.pl?zalozka=13;id=3899;studium=42511;zp...prace=1

MIKULA, A., 1954. Lov zvěře odstřelem a odchytem. Praha, Státní zemědělské
nakladatelství, 85 s. Dostupné na:
<https://ptolemaia.cz/search?q=Mikula%2C+Alois&page=6>

SRIDHARA, S., 2006 Vertebrate Pests In Agriculture, Jodhpur, Scientific Publishers.
Dostupné na:
<https://books.google.cz/books?id=kCg5DwAAQBAJ&pg=PA314&dq=capture+of+wild+boars&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwipydydzLLaAhXCL1AKHWRCCEgQ6AEIMDAB#v=onepage&q=capture%20of%20wild%20boars&f=false> ISBN 978 – 81
– 7233 – 980 - 7

ZIEGROSSER, P., Divočáci jdou-kdo je zastaví?, Svět myslivosti 10/2003. ISSN 1212-
8422

9.3 Elektronické zdroje

Internetové stránky agriculture (online) citováno 18. 04. 2017. Dostupné na:

<http://agriculture.vic.gov.au/agriculture/pests-diseases-and-weeds/pest-animals/invasive-animal-management/established-invasive-animals/integrated-feral-pig-control>

Internetové stránky dlnr.hawaii (online) citováno 19. 04 2017. Dostupné na:

<http://dlnr.hawaii.gov/dofaw/files/2014/02/Ungulate-Control-Methods-FINAL-Mar-2007.pdf>

Internetové stránky lesazahrada (online) citováno 25. 04. 2016. Dostupné na:

<http://www.lesazahrada.cz/pasti-odchytova-zarizeni-lovectvi-myslivost?tabpage=15&taboffset=0&ts=3&epc=%C4%8CZ+obustr>

Internetové stránky zoologie (online) citováno 23. 04.2016. Dostupné na:

http://www.zoologie.upol.cz/terenni_cviceni/materialy/04_Mammaliologie.pdf

Internetové stránky daf (online) citováno 18. 04. 2017 Dostupné na:

https://www.daf.qld.gov.au/__data/assets/pdf_file/0010/57277/IPA-FeralPig-PSA.pdf